

Ce a înțeles

B E T S Y

ISBN 978-606-8195-44-5

DOROTHY CANFIELD

C E A Î N Ţ E L E S
B E T S Y

Taina unei copilării împlinite

Traducător — Ioana Miruna Mihalache

PRECISIA

PREFATĂ

Copiii sunt oglinda familiei în care se nasc, cresc și învață să trăiască. Dacă văd teamă, vor învăța să se teamă, dacă văd slăbiciune, vor fi slabi, iar dacă prima imagine pe care și-o formează despre lume este cea a unui loc plin de primejdii, vor porni la drum cu pași nesiguri, neștiind să se bucure niciodată pe deplin de frumusețea și minunile vieții.

La vârsta de nouă ani, Elizabeth Ann, orfană de ambii părinți, are șansa unui nou început: o întâmplare la prima vedere nefericită o aduce în mijlocul unei familii foarte deosebite de mătușile care o crescuseră până atunci. Fetița locuiește acum la țară, unde oamenii au alt ritm de viață, alte responsabilități și alte principii călăuzitoare decât cei de la oraș. Merge la școala din sat, unde copiii de toate vârstele învață laolaltă și unde nu notele și formalitățile contează, ci cunoștințele reale care îți vor folosi pe tot parcursul vieții. Betsy se deprinde, mai repede decât ar fi crezut, cu traiul în acest mediu nou și surprinzător pentru ea și află că, în viață, trebuie să învățăm să avem grijă nu doar de noi înșine, ci și de cei de lângă noi, de gospodărie, de animale și, într-un anumit sens, de întreaga lume în mijlocul căreia suntem așezați.

Deși este scrisă în 1916, în Statele Unite ale Americii, povestea lui Betsy, ca orice operă literară de calitate indisputabilă, nu aparține doar cadrului spațio-temporal în care a apărut, ci are valoare universală și permanentă. La mai bine de un secol de la apariția primei ediții, romanul lui Dorothy Canfield ne prezintă imaginea vie și neschimbătoare a copilului și a familiei, dintotdeauna și pentru totdeauna aceeași, prin esența și firea lor, cu aceleași manifestări, nevoi și dorințe. Pentru a crește sănătoși, fericiți și pregătiți pentru viață, copiii din toate timpurile și din toate locurile au nevoie de modele, de valori și de repere autentice precum și de un trai întemeiat pe principiile firești ale viețuirii omului.

O istorioară încântătoare și palpitantă pentru cei mici, și o lectură savuroasă și deosebit de folositoare pentru cei mari, povestea lui Betsy mângâie și destinde mintea și inima, ca o băutură caldă într-o zi de iarnă, îndulcește și înprospătează, ca un măr abia cules de pe ram la sfârșitul verii. Cititorii înțeleg și ei, alături de micuța eroină, încă o dată mai mult, cât de frumoasă, de surprinzătoare și de fericită poate fi viața, atunci când o trăiești cu o inimă curată, curajoasă și plină de dăruire!

IOANA MIRUNA MIHALACHE

CAPITOLUL 1

MĂTUȘA HARRIET TUȘEȘTE

Când începe povestea noastră, Elizabeth Ann, eroina ei, era o fetiță în vârstă de nouă ani, care locuia împreună cu strămătușa ei, Harriet, într-un oraș de mărime mijlocie, într-un ținut de mărime mijlocie, din mijlocul țării; iar asta e tot ceea ce trebuie să știți despre locul cu pricina, deoarece nu el face obiectul istorisirii noastre; și, oricum, cunoașteți deja tot ceea ce-ar fi de cunoscut despre el, deoarece se aseamănă, probabil, foarte mult, cu locul în care vă aflați chiar voi.

Strămătușa lui Elizabeth Ann, Harriet, era o văduvă nu foarte bogată, dar nici foarte săracă; avea o singură fiică, pe Frances, care preda lecții de pian unor tinere domnișoare. Cele două aveau și o „fată” în casă, pe nume Grace, care suferea de un astm cumplit și care nu prea mai putea fi socotită „fată,” întrucât bătea mai degrabă spre cincizeci de ani, decât spre patruzeci. Mătușa Harri-

et, o femeie deosebit de cumsecade, o păstra pe Grace în primul rând pentru că aceasta nu și-ar fi putut găsi nicio altă slujbă din cauza tusei ei profund supărătoare, care se auzea în toată casa.

Cunoașteți, acum, numele tuturor celor care locuiau împreună cu Elizabeth Ann. Iată și cum arătau aceste doamne: mătușa Harriet era o femeie foarte micuță, slabă și bătrână, Grace era foarte micuță, slabă și de vârstă mijlocie, mătușa Frances (pe care Elizabeth Ann o striga „mătușă,” deși Frances era, de fapt, verișoara primară a părinților ei), era micuță, slabă, și dacă lumina nu bătea prea puternic, putem spune că era tânără, iar Elizabeth Ann era o copilă foarte micuță și slabă. Și totuși, toate patru mâncau din belșug! Mă-ntreb oare ce era în neregulă cu ele?

Cu siguranță nu putem spune despre cele două mătuși că nu erau bune la suflet, întrucât nu se aflau pe lume femei mai cumsecade decât ele. Știți deja că mătușa Harriet o păstra pe Grace în slujbă (în ciuda faptului că menajera era o persoană deosebit de deprimantă) doar pentru că aceasta suferea de astm; ei bine, când amândoi părinții lui Elizabeth Ann muriseră, pe când fetița abia se născuse, cu toate că în familie mai erau mulți alți verișori, unchi și mătuși, aceste două doamne se grăbiseră, așa cum era și drept să facă, să o ia pe micuța orfană, să

o aducă acasă la ele și să o înconjoare, încă din prima clipă, cu un devotament plin de dragoste.

Mătușile își spusese că era, în mod limpede, de datoria lor să o salveze pe biata micuță de celelalte rude, care n-aveau nici cea mai vagă idee despre cum trebuie crescut un copil sensibil și emotiv, și care erau convinse, judecând după cum arăta fetița la vârsta de șase luni, că aceasta avea să fie un copil sensibil și emotiv. Este posibil, de asemenea, și ca Harriet și Frances să fi fost ușor plictisite de viața lor lipsită de conținut, din căsuța lor de cărămidă, oarecum dezolantă, din orașelul lor de dimensiuni mijlocii; socotiră, așadar, ca fiind binevenite ocupația și noile interese cu care viața lor ar fi fost îmbogățită odată cu sosirea fetiței.

Doamnele se gândeau, mai cu seamă, că motivul principal pentru care o adoptaseră pe Elizabeth Ann era dorința lor sinceră de a o salva pe biata copilă a lui Edward de celelalte rude, mai cu seamă de verii Putney, care trimiseseră o scrisoare de la ferma lor din Vermont în care mărturiseau c-ar fi fost bucuroși s-o primească pe fetiță în familia lor. Dar „Orice, numai familia Putney, nu!” spunea, iar și iar, mătușa Harriet. Verii Putney se înrudeau cu Harriet doar prin alianță, iar în ochii ei, aceștia nu erau nimic mai mult decât niște locuitori din New England aroganți, reci, distanți și aspri.

— Am stat, într-o vară, nu departe de ei, când erai tu mică, Frances, și n-am să uit în viața mea cum s-au purtat cu niște copii care veniseră în vizită! Ah, nu vreau să spun c-ar fi fost abuzivi, sau că i-ar fi bătut... Dar o asemenea lipsă de îngăduință... Erau cu totul nepăsători la sensibilitatea sfântă a inimii de copil, o inimă atât de însetată de iubire... Nu, n-am să uit în viața mea! Copiii aveau lucruri de făcut în gospodărie, sarcini de îndeplinit... Ziceai că-s muncitori tocmiți, auzi!

Mătușa Harriet n-ar fi spus nimic din toate acestea dacă știa că Elizabeth Ann o putea auzi, dar urechiușele nepoatei erau la fel de ascuțite ca urechiușele oricărei fetițe de vârsta ei. Astfel, cu mult înainte să fi împlinit nouă ani, Elizabeth Ann știa preabine ce părere avea mătușa Harriet despre familia Putney. Să fim bine înțeleși, însă: eroina noastră nu avea nici cea mai vagă idee despre ce-ar putea fi acelea „sarcini de îndeplinit în gospodărie,” dar era convinsă, judecând după tonul pe care mătușa Harriet relata întâmplarea, că aceste „sarcini” erau ceva cu totul îngrozitor.

În felul cum o tratau mătușa Harriet și mătușa Frances pe Elizabeth Ann nu era, bineînțeles, niciun strop de răceală sau asprime. Se dedicaseră cu desăvârșită sârguință acestei noi responsabilități, în special mătușa Frances, care era deosebit de conștiințioasă, sub toate

aspectele. De îndată ce copila veni în casa lor, mătușa Frances renunță la romane și reviste și începu să citească și să răscitească volum după volum despre creșterea copiilor. Mai mult, se alătură unui club pentru mame, care se întâlnea o dată pe săptămână. Mai mult, se înscrie la un curs prin corespondență despre arta de a fi mamă, ținut de o școală din Chicago, care preda, prin poștă, meșteșugul maternității. Înțelegem, așadar, că la cei nouă ani ai lui Elizabeth Ann, mătușa Frances cunoștea deja tot ceea ce era de cunoscut despre creșterea copiilor. Iar Elizabeth Ann se bucura din belșug de aceste vaste cunoștințe.

Fetița și mătușa Frances erau pur și simplu de nedespărțit. Mătușa Frances participa la toate aspectele din viața nepoatei, cunoscându-i chiar și gândurile. Frances dorea, mai cu seamă, să cunoască gândurile fetei, deoarece socotea că problema cu cei mai mulți dintre copii era faptul că aceștia nu sunt înțeleși, iar ea era hotărâtă să o înțeleagă pe deplin pe Elizabeth Ann, până în străfundurile minții ei de copil. Mătușa Frances era de părere (până în străfundurile propriei minți) că mama ei n-o înțelesese niciodată cu adevărat, așa că se hotărâse ca ea să facă o treabă mai bună cu Elizabeth Ann. O iubea pe fetiță din toată inima și tânjea, cu tot sufletul ca mai mult decât orice pe lume, s-o ferească

de orice rău și să se asigure că nepoțica ei e fericită, puternică și sănătoasă.

Cu toate astea, Elizabeth Ann nu era nici prea puternică, nici prea sănătoasă. Cât despre fericire, judecați voi, când veți fi citit întreaga poveste. Fetița era tare micuță pentru vârsta ei, avea fețișoara palidă și niște ochi mari și negri, în care se putea citi neîncetat o privire înspăimântată și melancolică, ce mergea drept la inima sensibilă a mătușii Frances și o făcea pe aceasta să-și dorească din răspuțeri să aibă grijă în în chip desăvârșit de Elizabeth Ann.

Mătușa Frances se temea ea însăși de o mulțime de lucruri și înțelegea foarte bine timiditatea fetei. Era mereu gata s-o mângâie și să o apere, ori de câte ori pâdea vreun pericol prin preajmă. Când mergeau la plimbare (mătușa Frances o ducea pe Elizabeth Ann la plimbare în fiecare zi, fără excepție, și parcurgeau strada de la un capăt la altul, de două ori, indiferent cât de obosită ar fi fost Frances după lecțiile de muzică), mătușa era mereu cu luare aminte și avea grijă să evite orice ar fi putut s-o sperie pe Elizabeth Ann. Dacă un câine mai mare trecea pe lângă ele, mătușa Frances spunea imediat, agitată:

— Stai liniștită, draga mea! E un cuțu cuminte! Nu cred c-ar mușca vreodată vreo fetiță... Doamne! Elizabeth Ann, nu te-apropia de el! Haide, draga mea, treci

pe partea cealaltă, aici, lângă mătușa Frances, dacă ți-e așa frică... (La momentul respectiv, Elizabeth Ann era întotdeauna speriată de-a binelea...) Și poate-ar fi mai bine, continua mătușa, să o cotim aici, după colțul străzii, și să mergem în direcția opusă. Dacă se întâmpla, atunci, ca respectivul câine să se îndrepte și el în aceeași direcție, mătușa Frances devenea pe loc cel mai vajnic apărător cu putință, împingând-o pe fetița copleșită de spaimă, în spatele ei, amenințând animalul cu umbrela și rostind cu vocea tremurândă:

— Pleacă, domnule! Pleacă de-aici!

Iar dacă afară tuna și fulgera, mătușa Frances lăsa din mână orice lucru, indiferent ce-ar fi avut de făcut, o lua în brațe pe Elizabeth Ann și o ținea strâns până când se oprea ploaia. Noaptea – Elizabeth Ann nu dormea foarte bine – când fetița se trezea țipând din cauza câte unui coșmar, draga de mătușă Frances venea îndată lângă ea, cu o pătură groasă înfășurată peste cămașa de noapte, ca să nu fie nevoită să se grăbească înapoi în camera ei, și cu o lumânare în mână, a cărei flăcără îi descoperea chipul blând și ostenit. O cuprindea întotdeauna pe fetiță cu brațele ei subțiri și o strângea la pieptul ei firav.

— Spune-i mătușii Frances tot visul cel urât, draga mea... șoptea ea. Spune-i, ca să uiți de el!

CUPRINS

5	Prefață	
7	Capitolul 1	Mătușa Harriet tușește
30	Capitolul 2	Betsy ia frâiele
53	Capitolul 3	O dimineață scurtă
73	Capitolul 4	Betsy merge la școală
87	Capitolul 5	În ce clasă e Betsy?
107	Capitolul 6	Dacă nu vă place să citiți dialoguri, săriți peste acest capitol!
131	Capitolul 7	Elizabeth Ann pică un test
153	Capitolul 8	Betsy formează un club de cusut
177	Capitolul 9	Hainele cele noi dau greș
191	Capitolul 10	Betsy își sărbătorește ziua de naștere
220	Capitolul 11	„Te-am înțeles, mătușă Frances”

Dorothy Canfield Understood Betsy

Traducător/ Ioana Miruna Mihalache

Redactor/ Aniela Târnaucă

Ilustrație copertă/ Andra Pavel

Ilustrații interior/ Ada C. Williamson

Layout/ Andreea Mihaiu

Dtp/ Mihăiță Stroe

Editura Predania/ București

www.predania.ro

Distribuție/ Supergraph

0728303566